

SECRET

2 April 1959

卷之三

Meeting at the New York Convention

I.M. attended the performance of the National Ballet Ensemble of the Ukrainian SSR in Paris on 9 April. According to him the performance "overwhelmed me with such artistic quality which I had never before seen in the Ukraine and which I could not even envision. It is truly one of the highest forms of ballet art in the world." Under the spell of the performance I.M. went backstage, met the Director of the Ballet, P. VINSER and complimented him highly. VINSER, seeing that I.M. understands something about art, invited him to his hotel room. The meeting was set for 11 April and took place in the hotel bar. At that time there were many members of the Ensemble in the bar and they greeted I.M. Because the meeting took place in the bar and there were frequent interruptions by members of the Ballet, I.M. talked mostly about artistic subjects. This created a close rapport between I.M. and P. VINSER.

I.M. asked VINAY that his impressions of the Ukrainian culture were. VINAY replied, "Really, you give us much trouble. There was especially a lot of trouble created in London (Note: 1950) when they (meaning the refugees) so openly expressed us with Lechets. This type of activity surely does us harm. It is easy to be a Ukrainian here, but try to be one over there (Russia). It took many efforts on our part before we were permitted beyond the borders, and such crossings on by Ukrainian refugees can only do us harm." In reply to I.M.'s question regarding Ukrainian cultural ties with those at home, at least in the field of art, VINAY, among other things, mentioned the following: "the Moscow press mainly praises the Holopov Ensemble but suppresses news regarding the Ukrainian Ensemble, although following the recent performances even PAVLOV was forced to acknowledge the value of the Ukrainian Ensemble. It took many efforts on our part before we were able to introduce our performance with the statement that 'this is a Ukrainian Ensemble.' (I.M. explained in his letter that truly every performance was introduced in this way. Then the curtain was raised, the entire Ensemble was on the stage. A girl stepped forth and in French stated, "We come from the Ukraine," and then the entire Ensemble repeated in chorus "We are from the Ukraine.") Referring to the subject of the emigration, VINAY stated that "the Ukrainian emigre press is not very intelligent, that one of the newspapers for example, carried an article that he (VINAY) put the Russian dross

He mentioned two of the newspapers, Le Ukraine (in French) and Soviet Press. Both of these newspapers are organs of the KGB/USSR. I.M. instructed VINKER to VINKER as an editor of a newspaper, and tell him which one. (Case Officer Comment: Ankara Tunceli) This seemed to interest VINKER and he told I.M. that he would send him to cover the atom-explosion incident in an article in his newspaper. Probably with this thought in mind, VINKER proposed that I.M. talk to one of the girls in the Basimle who dances and also writes for the Soviet press articles regarding the performances of the Basimle in the

Final Report (Dr. S.R. [unclear] by Dr. [unclear])

SECRET

Г. Борисова

SECRET

-2-

West. During the ensuing conversation the girl intimated that when the Ukrainian emigre press congratulates the Ensemble for giving second place to Russian dances on the program, this is very harmful, especially since out of 15 numbers on the program there are only three Russian numbers listed. According to her, they would not be against the emigre press mentioning that the Russian numbers should be deleted completely from the program. She further gave I.M. to understand that they would be very pleased if the emigre press placed greater emphasis on the role of P. VIRSKY, as Noisseyev is always prominently mentioned in connection with the Russian Ensemble. In the case of the Ukrainians, the Ensemble gets the billing rather than VIRSKY. I.M. promised VIRSKY to publish an article in the earliest issue of his newspaper. P. VIRSKY and the girl asked I.M. to send a copy of this issue to them in Kiev. I.M. promised to do this.

I.M. once again met P. VIRSKY backstage and presented him with the first volume of the Ukrainian Encyclopedia in which P. VIRSKY's name is mentioned. He also promised him that he would give him the second volume (which is now being published) at their next meeting.

P. VIRSKY said that their coming to Munich in the fall was not completely ruled out nor did he rule out the possibility of their taking part in the Youth Festival in Vienna where they will be able to meet as old friends.

In conversation with P. VIRSKY, I.M. frequently mentioned the fact that he was very much impressed with the choreography of A. PETROVSKY. In order to please I.M., P. VIRSKY sent a whole group of dancers to find A. PETROVSKY. It took several hours before they found and brought PETROVSKY to meet with I.M.

Meeting and Conversation of I.M. with A.P.

Physically A.P. is an old man and looks completely exhausted. He appears older than 70, although he probably is no more than 65. I.M. proposed that A.P. join him at a far end of the bar where they might be able to converse quietly. In answer to I.M.'s query as to why he has not been seen around, A.P. replied, "I keep to myself all day, walking around Paris. During the past few days, however, because of circumstances beyond my control, I have not been able to go any place." (I.M. did not question the circumstances as it was clear to him that A.P. was being kept under surveillance during the last few days preceding the Ensemble's departure from Paris.) In an attempt to create a more intimate atmosphere with A.P., I.M. mentioned that he remembered A.P. from Kharakov back in 1930 but that he lost track of him. A.P. then stated, "That is not so unusual. For 20 years I walked with the nationalists." (Note from Source of Report: This means he was persecuted for nationalist activities.) "I had to escape to Moscow where I could continue working. Now, thank God, things are easier." Noting a sign of doubt and mixed emotions on the face of I.M., A.P. said, "Yes, things are a lot better now, thanks to one individual--Nikita Khrushchev." Again noting I.M.'s surprise he said, "Yes, yes, thanks to Khrushchev, our big brother, and now he is liable to eat us."

SECRET

However, Khrushchev upholds us Ukrainians. He himself is a Russian but he worked in the Ukraine and has a feeling of fellowship with us, and besides, he is not liked in Moscow so he depends on the Ukrainians." Here A.P. stopped the conversation and in a softer voice stated, "He is already listening, like a dog." It was true, a number of the Kremlyans passed nearby and when he stopped preaching he closed and silenced his pace. A.P. explained that there were a number of "NKVD" men with the Kremlyans who listened in to conversations within Ukrainian enclaves and foreigners. He continued, "Things have become easier for the Ukrainians and also in the field of culture. Our opera in Kiev used to exist on a pitiful budget without any subsidy. Now it received a subsidy of 13 million Roubles (official exchange about 3 million dollars) and can really expand and develop now. When we were in Moscow Khrushchev invited about ten or us men, talked with us and sang Ukrainian songs with us while others who were with him looked on like a bunch of dogs ready to pounce upon us and tear us apart. I pray that God will raise that devil (Khrushchev) at least ten more years of life because otherwise the Russians will eat us up." Countering I.M.'s statement that Khrushchev supposedly also is an intelligent person, A.P. said, "No, Khrushchev is a fool. He does not influence people but he is a real bloated. He knows he doesn't amount to nothing and therefore hangs onto Khrushchev and Khrushchev pushes him into the limelight and gives him the most responsible assignments to which Khrushchev holds on for Khrushchev."

To I.M.'s further inquiries as to how generally one should understand that I.M. has become easier, A.P. answered, "They have now at last begun to let the people sit here clothed than, although obviously, but at least people are going to continue their hunting against the nationalists. That is the conclusion of one of Khrushchev's statements in his speech to the 21st Party Congress! He stated that there is not an individual nor group in Russia for political reasons. Believe me, it's a disaster, this is true. I am very very much afraid you don't even believe me." I.M. then asked whether the Ukrainians have something to fear now. Most important, this is so far. One can sleep peacefully without fear that someone may come to arrest you. Here you take notes or one of Khrushchev's statements to the 21st Party Congress again, "The government controls capital and K.M.", that is right, stated that if life there has really improved part of it should return home. A.P. replied obstinately, "No, there is no need for that. If you can live here then do not return." I.M. then asked whether the Ukrainian national history, searching about the Ukraine and A.P. answers, "Yes, although Ukrainian history never being published is all distorted, they have other sources of information."

I.M. had introduced himself as an editor of a newspaper and stated that he was also working on the Ukrainian Encyclopedia and that he could present a copy of the Encyclopedia to A.P. if he so desired. A.P. answered, "No, it is not necessary. The Encyclopedia contains information about Penders and all

SECRET

-4-

sorts of other information. It is not safe for me to carry this book. I would not be able to take it home with me and it would be a shame to have it destroyed."

When I.M. requested A.P.'s autograph A.P. opened a copy of the program, quickly wrote something on the inside, folded it up again and handing it to I.M. stated, "I wrote the following for you. Do not open it up or read it: May the Ukraine live." Toward the end of the conversation when the two men were parting several Ukrainians walked up to A.P. and asked for his autograph. He made the following statement to them. "There is nothing I can write for you except my name.", and he merely signed his name for each of them.

I.M. knowing that A.P. was a former friend of Y.H. (Case officer comment: probably Joseph HIRSHAK) told A.P. he would be glad to convey his greetings to Y.H. This took A.P. by surprise and he stated, "I was very fond of Y.H. but we parted, and not voluntarily. He was left behind and I had to evacuate. I did not want to but I was forced to do so. Now I cannot maintain contact with him. Please convey my greetings to him and if he sends greetings to me you keep them for me." In answer to I.M.'s inquiry whether he could write to A.P., A.P. answered, "No."

In parting they both agreed to meet again in Munich at which time A.P. will be a guest in the home of I.M.

I.M. gave the details of his conversation only to ABCASSOWARY 3. He has requested that the details of this conversation with A.P. be guarded with greatest secrecy. Photocopies of the autographs of P.V., A.P. and I.M. are available. The newspaper article will be supplied you at the earliest convenience.

Original in Ukrainian
Submitted by
ABCASSOWARY 2 on
30 April 1959

SECRET

зустріч Івана М. із Павлом Вірським, ^{Ратушську}
художнім керівником балету й Анатолем Петрицьким,
народним художником СРСР.

Dmitriy Pavlov

І.М. був на виступі Державного Аансамблю Балету УРСР в дні 9.квітня в Парижі. За словами І.М. вистава "порадувала мене таким високим мистецтвом, якого мені раніше на Україні не доводилося бачити і якого можливості там я не підозрівав. Це дійсно щось наявившому рівні сучасного балетного мистецтва в світі". Під впливом мистецького виступу, І.М. по закінченні вистави пішов за кулиси і, зустрівши там керівника балету П.Вірського, висловив йому найвищі визнання. П.Вірський, побачивши що І.М. ~~захоплюється~~ на мистецтві, запросив його до себе до готелю на окреме побачення. Зустріч умовили на 11.квітня й вона відбулася в готелю в барі. В той час в барі готелю крутилися більше членів ансамблю й вони тільки віталися з І.М. Тому що розмова відбувалася в барі й часто доходили інші члени балету, І.М. повів розмову зокрема на мистецькі теми. Це створило між І.М. й П.В. нестрій зближення.

І.М. запитав П.В. яке він має враження від українців за кордоном? П.В. відповів: "переважно ми маємо з вами багато ілюзій. Особливо багато ілюзій було в Лондоні /заявага: в 58.р./ Коли до нас так відкрито лізуть з летючими, це нам тільки шкодить. Добре бути українцем тут, а пробуйте бути там. Нам коштувало багато зусиль вирватися за кордон, і така постава тутешніх українців може нам тільки шкодити". - Не питання І.М. поставлене в обережній формі, про взаємини еміграції з темою світом і про можливості взаємодії содай на мистецькому відтинку, П.В. м.тн. відповів що московська преса реклямує головно ансамбль Мойсесова, а укр.ансамбль замовчус, хоч останнім часом сама "Правда" мусіла визнати високі вартощі укр.ансамблю. Нас коштувало багато зусиль добитися того, щоб починати кожну виставку заявкою про те, що це ансамбль український. /І.М. висловує в листі, що дійсно кожна вистава починається з того, що після піднесення завіси весь ансамбль стоїть на сцені, від нього виходить одна дівчина і по французькому каже: Ми приходимо з України" а ^{Українські} ансамбль каже хором по українському: "Ми з України". / - Повертаючися до теми про еміграцію, П.В. сказав, що укр.емігр.преса не зміг писати так, як ^{"надлежить"}. Одна газета криміналістична наприклад, що він /П.В./ російські танці постулює вагітніми українськими. Така похвала ззвучить як донос на мене й "ансамбль Шлях перемоги", обі середовища ЗЧОУН лизві газети: "Українець у Франції" й "Шлях перемоги", обі середовища ЗЧОУН

І.М. представився П.В. як редактор газети й подав яко. Це П.В. за цікаво-

— **БАРЛАДО НЕРМЕ.** І зо сказки о тих науках — «*Инкундзі Агадырай*». Былдык же мое саңыңынан
бен күннің I.M. ЗАУКЕНСКАНДЫЛЫ САЛЫКСЫНДЫРЫЛЫП, А.Н. ЖОХАСЫ: «*Тарк*, тенесіп
біз тираннің жаңы мәдениетінде 1980-жылдан көркем — а байын
міншіктердің / сабактар: не ошырае, шо 678 мемлекеттік мемлекеттік асаңынан
орташа боло а тири 3000. А.Н. НОВЧЕНКО: «*Шынылда Уланбада*. 5 20 портах хонин үңе.
Одегендін боло а тири 3000. А.Н. ЖЕЛЕЗАР: «*Халықаралық* жаңы мемлекеттік асаңынан
I.M. ЗАУКЕН, шо сабактар: «*Мамыр*». / — *Мод* жаңы мемлекеттік мемлекеттік асаңынан
оңай жаңы мемлекеттік мемлекеттік мемлекеттік асаңынан / — *Мод* жаңы мемлекеттік мемлекеттік асаңынан
ЖЕЛІНІН, 60 болын 6000 мемлекеттік мемлекеттік мемлекеттік асаңынан / I.M. ЖАҢЫМДАСАСА НЕДІЛІНІН
жарнамасынан жаңы мемлекеттік мемлекеттік мемлекеттік асаңынан
— **БАРЛАДО НЕРМЕ.** І зо сказки о тих науках — «*Инкундзі Агадырай*». Былдык же мое саңыңынан

Sympathetic Nerves I.M. 3 A.H.

-віння додав: "Так, так, зевдяни Хрущову. "Старший брат" і тепер готовий нас з'єсти. Але нас, українців, підтримує Хрущов. Сам він росіянин, але працює на Україні і має до нас симпатію, а крім того, його в Москві всі не люблять і він опишається на українців". /⁴ ут А.П. вірвав розмову й притишеним голосом сказав: "уже підслухує, як пес". Дійсно попри нас перейшов один із ансамблю і за спиною І.М. притишив ходу і сповільнив кроки. А.П. пояснив що при ансамблі ^{КІЛЬКА} танцюючи, які підслухують розмови із чужинцями й укр.емігрантами./ Відальному А.П. продовжував: "Тепер українцям стало легше і в ділянці мультурний. Раніше наша опера в Києві гонувала на жалюгідному бюджеті, майже без дотацій, тепер вона має 13 мільйонів карбованців дотації і може по справжньому розгорнути роботу. Коли ми були в Москві, Хрущов запросив нас з десяток чоловік, розмовляв з нами, співав укр.пісні, а інші, що з ним були, дивилися, як пси, готові нас розігнати. Я молю Бога, щоб дав тому старому чорту /себто Хрущову/, ще хоч десять років життя, бо інакше росіяни нас з'ядуть." - На запит І.М. що Кириченко теж, мабуть мудра людина, А.П. відповів: "Ні, Кириченко дурень. Він політики не робить, але відмінний дурень. Знає, що сам він нуль, і тому тримається Хрущова, а цей висуває його і дає йому до рук найвідповідальніші справи, які Кириченко міцно тримає для Хрущова. В цьому причина висування Кириченка".

На дальший запит І.М. якже в цілому зрозуміти, що стало легше жити, А.П. відповів: "Тепер нарешті людей нагодували й одягнули, хоч у дешеве, але все таки є в що одягнутися. А головне нема терору. Можна спокійно спати, не боячись, що прийдуть заарештувати. Чи Ви звернули увагу на одно твердження Хрущова в доповіді на 21 з'їзді партії. Він сказав, що тепер не сидить ні одна людина у в'язниці за політичні справи. Отже живіте мені, як українцеві, що це правда. Я з Вами говорю одверто, і ви можете мені повірити". Тоді І.М. запитав а чому ^хбез кінця говорять про націоналізм і ляють націоналістів. А.П. відповів: "Вони будуть і далі гавкати на націоналізм, так вимагають із Москви, але при тому ніяких реформ не застосовують...". /Розмова знову вірвалася й ^{інші} А.П. зашептав: "Знову бандит підслухує". - Розмова по першій продовжалася й І.М. півтартома поставив питання, що, мовляв, якщо стало ліпше жити то можна й до дому віртатися. А.П. категорично відповів: "Ні. Не треба. Як можна тут жити, то не віртайтесь." На запит І.М. чи молодь щось знає про Україну, А.П. відповів: "О так, все таки хоч і перекручені викодять книжки про історію України, а крім того знають ще й з інших джерел".

І.М. представляючись, сказав що редактує газету й що працює в редакції Енциклопедії й що він мог би подарувати йому один примірник Енциклопедії. А.П. відповів: "Ні, не треба, я ю бачив. Там написано про Бандеру і всякі інші

речі. Ця книжка для мене небезпечна. Я її до дому не привезу, а псувати, щоб викинути, шкода."

Коли І.М. попросив А.П. дати йому свій автограф, А.П. розгорнув програмку і похапцем щось написав, швидко закрив сторінку й передаючи сказав: "Я Вам тає таке написав, що не розгортайті й не дивіться: Хай живе Україна". /При закінченні розмови, коли оба прщалися, до А.П. підгайшло ще кілька українців за автографом і вті кожному казав: "Що ж я Вам нічого не можу написати, крім свого прізвища" - і ставив голий підпис.

І.Г.

На закінчення розмови, І.М., знаючи що А.П. був/ приятелем з ~~Хемічних художників~~, сказав, що може передати Й.Г. привіт. Це схвилювало А.П. і він сказав: "Я дуже любив Й.Г., але ми розійшлися не з нашою вини. Вті лишився, а я мусів евакууватися. Я не хотів, але мусів. Тепер я не можу підтримувати зв'язку з Г. Передай йому привіт, а як він прише привтання для мене, залишіть його в себе". На це питання І.М. чи можна йому написати до А.П. він відповів категорично: "Ні!"

Прощаючись, ^{оба} умовилися, що в час їх перебування у Мюнхені, знову зустрінуться й тоді А.П. буде гостем в домі І.М.

Пс. І.М. передав зміст розмови тільки й виключно о.Локтору. Прохас дуже, щоб зміст окрема розмови з А.П. був задержаний в найбільшій таємниці.

- Автографи зі знімками П.В. й А.П. І.М. передав нам у фотокопіях.

- Статтю із газети заличуємо найближчим разом.

